

**Michele Aramini: *Uvod u bioetiku*
Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2009, str. 443**

Nakon što je izišlo pionirsko i monumentalno djelo *Bioetika*¹ na našim prostorima, dobili smo i prijevod još jednog veljebnog djela iz bioetičke tematike i problematike. Radi se, naime, o jednom od vodećih bioetičara današnjice Micheleu Araminiju i njegovu djelu *Uvod u bioetiku*. Michele Aramini predavač je bioetike i društvene etike na Katoličkom sveučilištu Sacro Cuore u Milanu. Njegovo djelo *Uvod u bioetiku (Introduzione alla Bioetica)* izišlo je u Milanu 2003, a prevedeno je na hrvatski jezik u izdanju Kršćanske sadašnjosti 2009.

Bioetika je mlada filozofska, normativna disciplina, novo znanje konstruirano pluralnim pogledom na bioetičke fenomene oko kojih se vode gorljive rasprave

koje nisu uvijek lišene ideoloških podmetanja. Specijalna bioetika obuhvaća tradicionalnu medicinsku etiku i proširuje je ekološkim i biotehnološkim pitanjima, pitanjima ljudskih prava i prava pacijenata; u njezinim okvirima govori se o biopravu, biofilozofiji, biosociologiji, bioteologiji itd. Sve ove teme govore nam da je bioetičko pitanje danas postalo radikalno antropološko pitanje s etičkim posljedicama.

Na tragu ovdje iznesenih kratkih promišljanja potrebno je osvrnuti se na ovo djelo koje se pojavilo na našoj bioetičkoj pozornici. Kako se i naglašava u Predgovoru knjige – “objavlivanje jednog novog uvoda u bioetiku, namijenjenog liječnicima, profesorima i studentima raznih učilišta, opravdava se nastojanjem da ponudimo znanstvenu informaciju, jasnu i što potpuniju... Nadalje, uzimajući u obzir razna

¹ Tonči Matulić, *Bioetika*, Glas Koncila, Zagreb, 2001. Ovo djelo 2012. izišlo je i u svom trećem izdanju.

etička stajališta koja se pojavljuju u bioetici, u ovoj su knjizi za svaku pojedinu temu ponuđeni različiti etički sudovi i njihove argumentacije. Tako se čitatelju želi ponuditi mogućnost da izgradi vlastito uvjerenje.” (str. 5).

Knjiga predstavlja dijalošku bioetiku u praksi s obzirom na to da sam autor ističe kako veliku zahvalnost duguje upravo svojim studentima koji su prihvatili ovu knjigu kao radni materijal i svojim je prijedlozima obogatili. Knjiga je podijeljena u dva dijela. Prvi dio nosi naslov “Opća bioetika” i sadrži pet poglavlja: Korijeni bioetike i metoda načela; Razvoj bioetike i etika kreposti; Aktualni pregled (ovdje valja naglasiti potpoglavljaj: “Laicistička bioetika”, “Bioetika katoličkog nadahnuća”, “Problem etičkog pluralizma”, “Kvaliteta života ili svetost života”); “Što je bioetika?” (ovdje valja naglasiti potpoglavljaj Kakvu etiku valja odabrati za bioetiku?); “Dostojanstvo ljudske osobe”. U Drugom dijelu koji nosi naslov “Bioetički problemi”, kroz dvadeset i dva poglavlja govori se o sljedećem: Zdravlje i bolesti; Tjelesne boli i trpljenje u čovjeku; Prava bolesnika; Kliničko i farmakološko eksperimentiranje na ljudima; Genetski inženjering; Kloniranje; Ontološki i moralni status ljudskog embrija; Potpomognuta oplodnja;

Pobačaj; Spolnost i značenje ljudskoga rađanja; Presađivanje organa; Moždana smrt; Eutanazija, terapijsko nasilje i smrt dostojne čovjeka; Palijativna skrb i alternative eutanazije; Ovisnosti o drogi; Alkoholizam; Sindrom stečenog gubitka imuniteta; Patologija sporta: doping; Samoubojstvo mladih; Bioetika i okoliš; Prava životinja i znanstveno eksperimentiranje; Ekonomija i zdravlje. Knjiga sadrži i dva dodatka: “Mišljenje Državne bioetičke komisije”, te “Dokumente crkvenog učiteljstva Katoličke crkve, Evangeličke crkve i Talijanske židovske zajednice”. Na kraju knjige nalazi se opširna i bogata bibliografija primarne i sekundarne bioetičke literature. Knjigu je prevela mr. sc. Ana Volarić–Mršić s Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, koja je i izvršna tajnica Centra za bioetiku Filozofsko-teološkog Instituta Družbe Isusove u Zagrebu.

Knjiga *Uvod u bioetiku* svojom strukturom, sadržajem i pristupom kojim raspravlja o savremenim filozofsko-teološkim i znanstveno-tehničkim pitanjima i sumnjama, vodi nas na put ka upravo samom sebi svojstvenom, osobnim moralom utemeljenom, te jasno znanstveno potkrijepljenom bioetičkom razmišljanju s didaktičkim i metodološki jasnim smjernicama. Arminijevo djelo

dobija još više na aktuelnosti i značenju, ako znamo da su upravo teolozi bili prvi koji su reagirali na probleme i pitanja u “novoj medicinskoj etici”. Autor tako nastavlja niz teologa koji su dali doprinos bioetičkim promišljanjima mnoštvom svojih publikacija, posebno na temu eutanazije, gdje predstavlja jednog od vodećih kritičara holandskog zakona o eutanaziji. Također, autor je znanstveni direktor “Fondazione Mirasole” Sveučilišta u Milanu, te predsjednik Etičke komisije Klinike “San Pio X” u Milanu.

Istaknut ćemo bolest današnjice koja poprima sve veće razmjere i u savremenoj bioetici, a to je oblik etičkog relativizma – diktatura relativizma koja dehumanizira ono najsvetije, a to je čovjekov život i njegovo apsolutno dostojanstvo ljudske osobe. Naglašava to i Aramini i zato je vrijedno njegove riječi donijeti u cijelosti: “Radi se, dakle, o jednoj vrlo određenoj etičkoj koncepciji. Bioetiku se ne može svesti na

njezin proceduralni profil zbog najmanje dva motiva: glavni se tiče činjenice da se u bioetičkoj refleksiji susreću problemi života, smrti, patnje, boli, antropološkog identiteta čovjeka, kojima puka formalna pravila ponašanja ne mogu pružiti odgovarajući odgovor; kao drugo, javna etika, koja želi iznaći rješenja bioetičkih problema, ne može poprimiti lokalističke kriterije i treba se usidriti u neke univerzalne kriterije koji nadilaze zemljopisne i kulturološke pojedinosti unutar kojih bi stvarno trebala biti na djelu javna etika” (str. 51–52). Ovo djelo postavlja nam pitanje čemu etika, ako se odriče potrage za dobrom i pravdom, čemu etika – ako odustaje od odbrane čovjekova života? S ovom knjigom i njezinim autorom možemo odgovoriti starim filozofskim aksiomom: Kao što je *ens et verum conventuntur* ili *ens et bonum conventuntur*, tako *verum et bonum conventuntur*.

Tomislav Smiljanić